SUOMEN LÄHI- JA PERUSHOITAJALIITTO

LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

Asia: HE 113/2025 vp / PeVL 51/2025 vp

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta ja tähän liittyvät perustuslakivaliokunnan valtiosääntöoikeudelliset huomiot

Annetussa muutosehdotuksessa jäävät edelleen avoimiksi suostumuksen puuttuminen, sääntelyn yleispiirteisyys ja henkilötietojen käsittelyn yksityiskohdat. Myös oikeusturvan toteutuminen erityisen haavoittuvissa tilanteissa voi jäädä riittämättömäksi.

47 § muutosehdotuksessa välttämättömyyden arviointi jää epäselväksi. Välttämättömyyttä kuvataan esimerkiksi niin, että ilman teknologista ratkaisua asiakkaan hoito ja huolenpito voisi vaarantua. Onko teknologian käyttö välttämätöntä, jos sen sijasta on mahdollista estää asiakkaan hoidon ja huolenpidon vaarantuminen henkilöstöresurssilla? SuPer ehdottaa kirjattavaksi, että **mikäli henkilöstöresurssilla voidaan korvata teknologinen ratkaisu, ei teknologista ratkaisua voida pitää välttämättömänä**.

SuPer pitää ongelmallisena sitä, että asiakalla ei olisi mahdollisuutta kieltäytyä teknologisen ratkaisun käyttöönotosta. Sosiaali- ja terveysministeriön vastineessa todetaan, että sosiaalihuollon palvelut ovat lähtökohtaisesti vapaaehtoisia eikä asiakas voi päättää palvelustaan itse, vaan se tehdään yhteistyössä ammattilaisen kanssa. Tarkoittaisiko tämä sitä, että kieltäytyessään teknologian käytöstä asiakkaalta evättäisiin mahdollisuus ko. sosiaalihuollon palveluihin? Asiakkaan palveluiden ja itsemääräämisoikeuden toteutumista tulee tämän osalta edelleen tarkastella.

SuPer toteaa, että ennen ko. lain säätämistä tarvitaan laajempaa keskustelua yksityisyyden suojasta. Milloin esimerkiksi pidetään oikeutettuna asiakkaan asuinhuoneistoon asennettua kameraa, joka havainnoi asiakkaan ääntä ja kuvaa. On huomioitavaa, että asiakas asuu vuokrahuoneistossa, johon hänellä on hallintaoikeus.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies toteaa lausunnossaan, että uuden teknologian käyttöönotosta huolimatta tarvetta on pikemminkin henkilöstön lisäämiseen kuin sen vähentämiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle antamassaan vastineessaan, että ”nyt käsittelyssä olevassa esityksessä ei esitetä työhön

käytettävän resurssin vähentämistä vaan teknologisten ratkaisujen käyttämistä sellaisiin tehtäviin, joissa sillä on arvioitu olevan henkilöstön tarvetta vähentävä vaikutus.” Edeltävä lause tarkoitta käytännössä henkilöstön korvaamista teknologialla. Huomioitavaa on, että annetulla lakiehdotuksella tavoitellaan vuositasolla 30 miljoonan euron säästövaikutusta.

Annetut muutosehdotukset eivät tosiasiallisesti muuta sitä seikkaa, että teknologian käyttöön sosiaalihuollon palveluissa liittyy suuria eettisiä ja itsemääräämiseen kohdistuvia ongelmia. Annetun vastineen jälkeen ehdotukseen jää edelleen epäselvyyksiä.

Helsingissä 1.12.2025

Päivi Inberg Jussi Salo

puheenjohtaja kehittämisjohtaja

SUOMEN LÄHI- JA PERUSHOITAJALIITTO SUPER RY

Lisätietoa lausunnosta antaa

asiantuntija Sari Ilonummi p. 050 3416079, sari.ilonummi@superliitto.fi